

GENERALINIO ADVOKATO

Niilo JÄÄSKINEN IŠVADA,

pateikta 2010 m. gruodžio 16 d.(1)

Byla C-540/09

Skandinaviska Enskilda Banken AB Momsgrupp

prieš

Skatteverket

(*Regeringsrätten* (Švedija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Šeštoji PVM direktyva – Direktyva 77/388/EEB – Atleidimas nuo mokesčio – Draudimas – Paskolų garantijos – Vertybinių popierių sandoriai – 13 straipsnio B skirsnis – Akcijų išplatavimo garantijos paslaugų teikimas už atlygą“

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su finansinių priemonių išplatavimo garantijos teikimo paslaugų kvalifikavimu dėl PVM.
2. Akcijų išplatavimo garantijos paslaugos (*share underwriting guarantee services*) paprastai reiškia tai, jog garantas už tam tikrą mokestį įsipareigoja įsigyti ar pasirašyti (naujos akcijų emisijos atveju) tą akcijų dalį, kuri nebus parduota ar pasirašyta rinkoje. Taigi tokios paslaugos paskirtis yra užtikrinti, kad visos išplatinamos arba parduodamos akcijos bus pasirašytos arba parduotos ir kad emitentas gaus tam tikrą kapitalo dalį.
3. Šiuo atveju to ir siekdamas kai kurios akcinės bendrovės prašo suteikti finansinių priemonių išplatavimo garantijos paslaugas. Garantas (*Skandinaviska Enskilda Banken* (toliau – SEB)) už komisinį mokestį įsipareigojo įsigyti visas akcijas, kurios nebus pasirašytos per akcijų pasirašymo laikotarpį.
4. Pagrindinis klausimas yra, ar ši finansinių priemonių išplatavimo garantijos paslauga reikėtų kvalifikuoti remiantis Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsniu(2), ir, jei taip, – pagal kurią jo nuostatą. Ypač svarbios yra trys šios direktyvos 13 straipsnio B skirsnio nuostatos: a punktas dėl draudimo sandorių, d punkto 1 ir 2 papunkčiai dėl paskolų ir paskolų garantijų suteikimo bei d punkto 5 papunktis dėl sandorių, susijusių su akcijomis ir kitais vertybiniais popieriais.
5. Finansinių priemonių išplatavimo garantijos paslaugų kvalifikavimas yra gana sudėtinga užduotis, turint omenyje tai, jog finansų rinkose siūlomų su bendrovių finansais susijusių paslaugų, kurios iš prigimties yra dinamiškos, ekonominei realybei nelengva pritaikyti teisės aktuose išdėstytas statiškas, anksčiau priimtas nuostatas.

I – Teisinės aplinkybės

Šeštoji PVM direktyva

6. Šeštosios PVM direktyvos 2 straipsnio 1 punkte nustatyta jos taikymo sritis. Jame nurodyta, kad pridėtins vertės mokesčiu apmokestinamas „prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, kai šalies teritorijoje už atlygą prekes tiekia ar paslaugas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks“.

7. Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnyje reglamentuojamas atleidimas nuo PVM. Kiek tai reikšminga šioje byloje, jame nurodyta, kad valstybės narės atleidžia nuo PVM:

„a) draudimo ir perdraudimo sandorius ir su jais susijusias paslaugas, kurias atlieka draudimo brokeriai ir draudimo agentai;

<...>

d) <...> 1) paskolų suteikimą įskaitant derybas dėl paskolos, taip pat suteiktos paskolos priežiūrą, kai ji vykdo paskolų suteikęs asmuo;

2) derybas ir bet kokius sandorius dėl paskolų garantijų ar kitokių finansinių užtikrinimų, taip pat paskolų garantijų priežiūrą, kai ji vykdo paskolų suteikęs asmuo;

<...>

5) sandorius, įskaitant derybas, bet išskyrus valdymą ir saugojimą, susijusius su akcijomis, turto dalimis bendrovėse ar asociacijose, įmonių obligacijomis ir kitais vertybiniais popieriais, išskyrus:

- dokumentus, nustatančius nuosavybės teisę į prekes,
- 5 straipsnio 3 dalyje nurodytas teises ar vertybinius popierius(3)“.

Nacionalinės teisės aktai

8. Pagal *Mervärdesskattelagen* (PVM įstatymas; 1994:200; toliau – ML) 1 skyriaus 1 straipsnį PVM mokėtinas už vykdant kinę veiklą atliekamą apmokestinamąjį prekių tiekimą ir paslaugų teikimą valstybės teritorijoje. Ši nuostata skirta įgyvendinti Šeštosios PVM direktyvos 2 straipsnio 1 punktą ir PVM direktyvos 2 straipsnio 1 dalį.

9. Pagal ML 3 skyriaus 9 straipsnį nuo mokesčio atleidžiamas banko ir finansinių paslaugų teikimas bei sandoriai dėl vertybinių popierių. Sandoriu dėl vertybinių popierių laikomas, be kita ko, akcijų, kitų turto dalių ar reikalavimų pardavimas. Pagal 10 straipsnį nuo mokesčio atleidžiamas draudimo ir perdraudimo paslaugų teikimas. Šiomis nuostatomis, be kita ko, įgyvendinami Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio a punktas ir d punkto 1, 2 ir 5 papunkčiai bei PVM direktyvos 135 straipsnio 1 dalies a–c ir f punktai.

II – Faktai ir prejudiciniai klausimai

10. Byla susijusi su PVM grupe *SEB AB Momsgrupp* (toliau – *SEB Momsgrupp*), kurios pagrindinė įmonė yra bankas SEB. Byloje nagrinėjamu laikotarpiu SEB ir kita *SEB Momsgrupp* bendrovė teikė paslaugas akcininkams bendrovėms, ketinančioms išleisti naują akcijų emisiją. SEB teikiamas paslaugas sudarė finansinių priemonių išplatavimo garantijos suteikimas.

11. *SEB Momsgrupp* manė, kad finansinių priemonių išplatavimo garantijos paslaugų teikimas

yra atleistas nuo PVM ir todėl nei rinko, nei deklaravo PVM už jas. Vėliau *Skatteverket* (Švedijos mokesčių institucija) atliko grupės patikrinimą ir nusprendė taikyti papildomą pardavimo PVM už aptariamą laikotarpį. Dėl šio sprendimo *SEB Momsgrupp* pateikė skundus *Länsrätten i Stockholms län* (Stokholmo apygardos administracinis teismas) ir *Kammarrätten i Stockholm* (Stokholmo apeliacinis administracinis teismas), tačiau jie buvo atmesti.

12. *Regeringsrätten* (Aukščiausiasis administracinis teismas) nagrinėjamas ginčas iš esmės yra dėl to, ar finansinių priemonių išplatinimo garantijos gali būti neapmokestinamos. Šio teismo nuomone, tokios garantijos gali būti teikiamos atskirai arba kartu su paslaugomis, susijusiomis su akcijų išleidimu.

13. Šiomis aplinkybėmis *Regeringsrätten* prašo Teisingumo Teismo priimti prejudicinį sprendimą dėl šio klausimo:

„Ar Šeštosios direktyvos 13 straipsnio B skirsnis ([PVM direktyvos] 135 straipsnio 1 dalis) aiškintinas kaip reiškiantis, kad jame numatyti atleidimo nuo mokesčių atvejai apima ir paslaugas (finansinių priemonių išplatinimo garantijas), kurias sudaro kredito įstaigos už atlygą teikiama garantija bendrovei, ketinančiai išleisti akciją, jei šia garantija kredito įstaiga įsipareigoja įsigyti visas per akcijų pasirašymo laikotarpį nepasirašytas akcijas?“

III – Analizė

A – Finansinių priemonių išplatinimo garantijos pobūdis

14. Finansinių priemonių išplatinimo garantijos paslaugos įvairiose ES nuostatose kvalifikuojamos kaip finansinės paslaugos. Direktyvoje 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkos įsipareigojimas pirkti ar parduoti finansines priemones kvalifikuojamas kaip investicinė paslauga(4). Be to, Direktyvoje 2006/49 reikalaujama, kad kredito įstaiga turėtų tam tikro dydžio kapitalą, atsižvelgiant į priimtą finansinių priemonių išplatinimo garantijos riziką(5). Tačiau tai, kad vidaus rinkos teisės aktuose veikla kvalifikuojama kaip finansinė paslauga, savaime nenulemia atitinkamų sandorių vertinimo PVM požiūriu.

15. Posėdyje buvo diskutuojama apie finansinių priemonių išplatinimo garantijos paslaugos pobūdį ir apie tai, ar ji laikytina pačių akcijų emisijos dalimi arba į ją papildančia paslauga (ir todėl mokesčių požiūriu vertintina taip pat), ar atskira paslauga.

16. Paaiškėjo, kad finansinių priemonių išplatinimo garantijos paslaugą apimtis valstybės narėse suprantama nevienodai. Kai kur, pavyzdžiui, Airijoje, finansinių priemonių išplatinimo garantija suprantama kaip daugybė paslaugų, įskaitant konsultaciją dėl akcijų emisijos, prekybą akcijomis bei į jų platinimą ir, jei reikia, finansų įstaigos suteikiamą akcijų išplatinimo garantiją. Tačiau Švedijoje finansinių priemonių išplatinimo garantijos paslaugos gali būti ir yra teikiamos atskirai nuo kitų su akcijų išleidimu susijusių paslaugų.

17. SEB, Švedija ir *Skatteverket* vienbalsiai tvirtina, kad finansinių priemonių išplatinimo garantija gali būti suteikiama atskirai. Panašiai savo nutartyje nurodė ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Be to, posėdyje SEB patvirtino, kad šiuo atveju jis garantavo akcijų išplatinimą, o akcijų emisijos išleidimą atliko kita įmonė.

18. Todėl aišku, kad šioje byloje finansinių priemonių išplatinimo garantijos paslauga turi būti vertinama atskirai, o ne kaip papildanti kitas paslaugas, teikiamas išleidžiant akcijų emisiją.

B – Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio aiškinimas

19. Prieš pradėdant analizuoti tris šiuo atveju reikšmingas nuostatas, reikėtų padaryti kelias

bendras pastabas.

20. Pirma, nagrinėjamos sąvokos yra savarankiškos ES teisės sąvokos ir todėl vertintinos vienodai, siekiant pašalinti PVM sistemos taikymo prieštaravimus valstybėse narėse(6). Taip pat jas reikia nagrinėti atsižvelgiant į bendrą PVM sistemą(7).

21. Antra, remiantis Teisingumo Teismo praktika, Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnyje nurodytus atleidimo nuo mokesčio atvejus reikia aiškinti siaurai, nes tai yra išimtys iš bendros taisyklės, kad PVM mokamas už visų prekių tiekimą ir paslaugų teikimą(8).

22. Trečia, neaišku, kokia yra finansinių sandorių atleidimo nuo mokesčio priežastis, nes *travaux preparatoires* apie tai nekalbama. Tačiau, remiantis Teisingumo Teismo praktika, finansinių sandorių atleidimo nuo mokesčio tikslas yra palengvinti apmokestinimo pagrindo ir atskaitomo PVM sumos nustatymą bei išvengti vartojimo paskolos kainos didėjimo(9).

1. Draudimo sandoriai

23. Draudimo sandoriai yra atleisti nuo mokesčio pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio a punktą. Jame nurodoma, kad „valstybės narės atleidžia nuo mokesčio <...> draudimo ir perdraudimo sandorius ir su jais susijusias paslaugas, kurias atlieka draudimo brokeriai ir draudimo agentai“.

24. Nei Šeštojoje PVM direktyvoje, nei draudimo direktyvose draudimo sandoriai neapibrėžiami(10). Pirmą kartą Teisingumo Teismas šią sąvoką apibrėžė Sprendime *CPP*(11), kuriame nurodė, kad draudimo sandorio būtiną požymį yra tai, jog draudikas įsipareigoja už išankstinį draudimo mokėjimą rizikos materializavimosi atveju suteikti draudėjui sudarant sutartį sutartą paslaugą(12).

25. Taigi draudimo sandorio sąvoka buvo pakankamai plati, kad apimtų paslaugas, teikiamas apmokestinamojo asmens, kuris pats nėra draudikas, bet teikia riziką draudžiančio draudiko paslaugas(13).

26. Remiantis tuo galima daryti išvadą, kad akcentuojamas sandorio pobūdis, o ne sandorį siūlantis asmuo, ir tai reiškia, kad draudimo paslaugas gali teikti kitas nei draudimo bendrovė asmuo.

27. SEB tvirtina, kad šioje byloje egzistuoja minėtos aplinkybės ir kad sandoriai laikytini atleistais nuo mokesčio pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio a punktą.

28. Kita vertus, *Skatteverket* mano, kad draudimo sandoris turi apimti žalos atlyginimą. Jos nuomone, nagrinėjamos paslaugos negali būti atleistos nuo mokesčio pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio a punktą, nes šiuo atveju neatlyginama jokia žala.

29. „Žalos“ elementas buvo generalinio advokato N. Fennelly byloje *CPP* pateiktame draudimo sandorio apibrėžime, tačiau nebuvo perkeltas į Teisingumo Teismo sprendimą toje byloje(14).

30. Mano nuomone, lemiamas skirtumas tarp draudimo sandorio ir šio atvejo yra situacija, kai rizika materializuojasi.

31. Draudimo sandorio atveju viskas, ko reikalaujama, jei rizika materializuojasi, yra sutartos sumos išmokėjimas arba konkrečių veiksmų atlikimas, pavyzdžiui, pagalbos apdraustam asmeniui suteikimas(15) draudiko sąskaita. Tai darydamas, draudikas neįgyja nieko nauja(16). Jo nauda sukurama iki tol, kol rizika materializuojasi.

32. Tačiau šiuo atveju, jei rizika materializuojasi, bankas, sumokėjęs sutartą kainą, įgyja nuosavybės teisę į akcijas. Tai susiję su akcijų nuvertėjimo rizika ir išlaidų, susijusių su įsigijimu, atsiradimu. Tačiau tokioje situacijoje negalima *a priori* numatyti galutinio nuostolio. Manau, kad šis skirtumas rodo, jog aptariama situacija nėra analogiška draudimo sandoriui.

33. Todėl šioje byloje finansinio priemonių išplatavimo garantijos paslaugą negalima laikyti draudimo sandoriu Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio a punkto prasme.

2. Paskolų ir paskolų garantijų suteikimas

34. Pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 ir 2 papunktius nuo mokesčio atleidžiamas „paskolų suteikimas“ ir „bet kokie sandoriai dėl paskolų garantijų ar kitokių finansinių užtikrinimų“.

35. SEB tvirtina, kad, remiantis šiomis nuostatomis, jos teikiamos finansinio priemonių išplatavimo garantijos paslaugos turėtų būti atleistos nuo mokesčio, nes jomis siekiama to paties kaip ir paprasta garantija – surinkti tam tikrą reikiamą kapitalo dalį, – o paskolos davėjo ar garanto požiriu jos reiškia tokį patį riziką kaip ir paskolos suteikimo atveju.

36. *Skatteverket* tvirtina, kad šios nuostatos neapima nagrinėjamos situacijos, nes ji iš esmės kitokia. Jos teigimu, Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 papunktis paprastai apima paskolų ar mokėjimų, už kurį kaip atlygis imamos palūkanos. Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 2 papunktis apima tik tuos finansinius įsipareigojimus, kurie, *Skatteverket* aiškinimu, reiškia pareigą sumokėti pinigų sumą atsiskaitant kreditoriui. Jos manymu, šiuo atveju egzistuoja daugiau nei paprasta pareiga sumokėti tam tikrą pinigų sumą ir todėl nėra finansinio įsipareigojimo pagal Šeštąją PVM direktyvą.

37. Dėl Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 papunkčio Teisingumo Teismas yra aiškiai nurodęs, kad šioje nuostatoje neapsiribojama banko ir finansų įstaigų teikiamomis paskolomis ir kreditais(17). Be to, jis nurodė, jog sąvoka yra pakankamai plati, kad apimtų prekių tiekėjo suteikiamą paskolų mokėjimo atidėjimo formą(18).

38. Mano nuomone, nagrinėjamu atveju paskola nėra teikiama, nes sandorio esmė kitokia.

39. Suteikdamas paskolą jos davėjas tikisi atgauti išmokėtus pinigus kartu su palūkanomis; tai reiškia jos grąžinimą. Šiuo atveju bankas neperveda bendrovei jokių pinigų, jei rizika nesimaterializuoja. Tačiau jeigu ji materializuojasi, jis, be abejojimo, neprašo grąžinti pervestų pinigų ar mokėti palūkanų. Jis tiesiog apmoka įgyjamą akcijas, kurias vėliau parduoda, siekdamas atgauti pinigus(19). Būtent tai, kad abi šalys iškeičia akcijas į pinigus, lemia, jog aptariamasis sandoris iš esmės skiriasi nuo paskolos suteikimo.

40. Kalbant apie Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 2 papunktį, pažymėtina, kad šios nuostatos versijos skirtingomis kalbomis šiek tiek skiriasi. Šeštosios PVM direktyvos versijoje anglų kalba minimos „paskolų garantijos“ („credit guarantees“), o tekste prancūzų kalba pateikiama platesnė formuluotė, tiesiog nurodant garantijas(20). Todėl, norint tiksliau nustatyti jos reikšmę, reikia remtis žodžių junginio kontekstu ir atsižvelgti į Šeštosios PVM direktyvos struktūrą(21).

41. *Travaux préparatoires* neatskleidžia, kuri kalbinė versija geriau parodo šios nuostatos tikslą. Šeštosios PVM direktyvos pasiūlyme paprasčiausia nurodoma, kad kiti B skirsnyje išdėstyti atleidimo nuo mokesčio atvejai yra susiję su specifiniais sritimis, pavyzdžiui, draudimu, paskolos teikimu, sandoriais dėl valiutos arba vertybinių popierių biržoje, kai jie pateisinami bendra valstybių

nari? politika(22). Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 2 papunktis šioje direktyvoje atsirado iki tol nemin?tas nei pasi?lyme, nei kuriame nors pakeitime.

42. Nepaisant to, nematau priežas?i? Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 2 papunkt? taikyti tik kredito garantijoms. Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punktas yra susij?s su banko bei finansin?mis paslaugomis ir pagal j? nuo mokes?io yra atleista beveik visa tokias paslaugas teikian?i? ?staig? veikla. Kadangi šios institucijos gali teikti ir kredito garantijas, ir garantijas pla?i?ja prasme, Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio 2 papunkt? reik?t? aiškinti pla?iau. Versijoje angl? kalba pamin?tos „kredito garantijos“ t?ra šiame papunktyje taip pat minim? bendresni? „finansini? užtikrinim?“ pavyzdys arba r?šis(23). Tokios išvados nekei?ia tai, jog aptariama nuostata yra atleidimas nuo mokes?io ir tod?l aiškinama siaurai, nes siaurai neb?tinai reiškia ribojan?iai(24).

43. Šiam galimam pla?iam aiškinimui prieštarauja Teisingumo Teismo praktikoje nustatyti šios nuostatos ribojimai. Remiantis tokia teismo praktika, tam, kad b?t? laikoma atleistu nuo mokes?io sandoriu, bendrai vertinama suteikta paslauga turi sudaryti atskir? visum?, iš esm?s atliekan?i? atitinkamoje nuostatoje aprašyti paslaugai b?dingas ir esmines funkcijas(25). Tai reiškia, kad ji turi b?ti visiškai susijusi su finansini? sandori? sritimi(26).

44. Taigi kyla klausimas, ar pareigos pasirašyti neparduotas akcijas, išleistas pirm? kart?, prisi?mimas yra visiškai susij?s su finansini? sandori? sritimi.

45. Teisingumo Teismas dar nepateik? jokio paaiškinimo, k? tiksliai reiškia finansinis sandoris. Sprendime *Velvet & Steel* pareigos renovuoti pastat? prisi?mimas iš principo nelaikytas finansiniu sandoriu. Nutartyje *Tiercé Ladbroke* lažyb? sandorio sudarymas ?galiotojo, kuris ver?iasi lažyb? organizavimu, vardu nelaikytas finansiniu sandoriu. Galiausiai Sprendime *Swiss Re Germany Holding* gyvyb?s perdraudimo sutar?i? portfelio perleidimas nelaikytas finansiniu sandoriu, ta?iau nebuvo paaiškintos konkre?ios to priežastys(27).

46. Finansinio sandorio s?vokos prasm? reik?t? vertinti atsižvelgiant ? sandorio ekonomin? kontekst?. Nors Sprendime *Velvet & Steel* sandoris nebuvo susij?s su finansin?mis rinkomis, nagrin?jamoje byloje finansini? priemoni? išplatinimo garantijos paslaug? teikimas aiškiai yra su jomis susij?s. Tai gali patvirtinti Direktyva 2004/39, kurioje ?sipareigojimas pirkti ar parduoti finansines priemones šios direktyvos tikslais kvalifikuojamas kaip investicin? paslauga(28). Mano nuomone, finans? ?staigos veikl?, susijusi su bendrovi? finansais, reik?t? laikyti patenkan?ia ? finansini? sandori? srit?, numatant galim? išimt? d?l papildom? paslaug?, kurias gali teikti ir ne finans? subjektai, pavyzdžiui, rinkodaros ar teisini? konsultacij? paslaugas. Finansini? priemoni? išplatinimo garantijos paslauga yra susijusi su finansini? sandori? sritimi.

47. Toliau reikia išnagrin?ti, ar finansini? priemoni? išplatinimo garantijos paslauga atitinka garantijai keliamas s?lygas. Ši s?voka direktyvoje neapibr?žiama ir taip pat nebuvo anks?iau nagrin?ta Teisingumo Teismo praktikoje.

48. Manau, kad garantija iš esm?s yra užtikrinimas, jog vienam asmeniui nevykdant ?sipareigojim?, kitas asmuo, veikiantis kaip garantas, apsiims atlikti reikiamus veiksmus – dažniausiai ?vykdys ?sipareigojim? nevykdan?io asmens ne?vykdyt? mok?jim?. Garantijos taip pat gali b?ti savarankiškos, tai yra nepriklausyti nuo kitos šalies veiksm?, pavyzdžiui, garantijos d?l projekto ekonomini? rezultat? („nuostoli? nepatyrimo garantijos“). Ta?iau tokios garantijos ? aptariam? s?vok? nepatenka.

49. Šioje byloje n?ra konkre?ios „kitos šalies“, kuri? b?t? galima laikyti gavusia SEB garantij?, nors garantija akivaizdžiai apima atvejus, kai investuotojas nesilaiko pirminio ?sipareigojimo pasirašyti akcijas. ?sipareigojim? nevykdanti šalis yra rinka. Mano nuomone, Šeštosios PVM

direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 2 papunktyje pateiktos garantijos s?vokos negalima išpl?sti tiek, kad ji apimt? tokius atvejus.

50. Tod?l manau, kad šioje byloje aprašyt? finansini? priemoni? išplatinimo garantijos paslaug? Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 1 ir 2 papunk?iai neapima ir n?ra galimyb?s jais remiantis atleisti nuo mokes?io ši? paslaug?.

3. Akcij? sandoriai

51. Galiausiai, remiantis Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunk?iu, valstyb?s nar?s atleidžia nuo mokes?io sandorius, susijusius su akcijomis. Iki šiol „sandori?, susijusi? su akcijomis“ s?voka buvo aiškinama trijose bylose(29), pagal kurias neaišku, kok? kriterij? reikia taikyti norint atskirti, ar sandoris yra susij?s su akcijomis. Pirma, Sprendime *SDC Teisingumo Teismas* nurod?, kad akcij? sandori? atveju tur?t? b?ti pakei?iama šali? teisin? ir finansin? pad?tis(30). V?liau Sprendime *CSC Financial Services Teisingumo Teismas*, es? pagal analogij? taikydamas Sprendime *SDC* nurodyt? kriterij?, d?l akcij? sandori? nusprend?, kad sandoriu tur?jo b?ti *galima* sukurti, pakeisti ar panaikinti šali? teises ir pareigas, susijusias su vertybiniais popieriais(31). Galiausiai Sprendime *AB SKF Teisingumo Teismas*, remdamasis abiem šiomis bylomis, nurod?, kad akcij? pardavimas kei?ia sandorio šali? teisin? bei finansin? pad?t? ir kad tod?l jam gal?jo b?ti taikomas Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunktyje ?tvirtintas atleidimas nuo mokes?io(32).

52. Mano nuomone, Sprendime *CSC Financial Services* nustatytas kriterijus yra tinkamesnis akcij? sandori? komercinei ir ekonominei realybei, nes pirmin?je rinkoje sandoriai visuomet yra potencial?s ta prasme, kad teisiškai akcijos atsiranda tik pasibaigus emisijos išleidimui.

53. Taikant Sprendimo *CSC Financial Services* kriterij? pokytis neprivalo realiai atsirasti, ta?iau sandoriu turi b?ti *galima* pakeisti santyk?. Taigi tos aplinkyb?s, kad SEB gali b?ti paprašyta ?sigyti visas nepasirašytas akcijas, pakanka, jog b?t? tenkinamas šis kriterijus, ir tod?l taikomas atleidimas nuo mokes?io, numatytas Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunktyje.

54. Jeigu Teisingumo Teismas pasirinkt? netaikyti Sprendime *CSC Financial Services* nustatyto kriterijaus ir manyt?, kad sandoriu turi b?ti pakeistas finansinis ir teisinis santykis tarp šali?, pagrindiniu klausimu tapt? tai, ar galima sakyti, jog ?vyksta toks pokytis, net jei iš tikr?j? bankui gali niekada neprireikti ?sigyti min?t? akcij?.

55. Mano nuomone, toks pokytis ?vyksta, nes teisin?s ir finansin?s pad?ties pokyt? reikia aiškinti pla?iai, kaip apimant? sandorius, kurie yra teisini? pareig? šaltinis(33).

56. Nagrin?jamu atveju, tuo metu, kai SEB suteikia vertybini? popieri? išplatinimo garantijos paslaug?, ji ?gyja teisin? pareig?, tai yra ?sipareigoja ?sigyti akcij?. Ši pareiga pakei?ia šali? teisin? pad?t?, nes jeigu susidaro atitinkama situacija ir SEB atsisako pirkti akcijas, jas išleidžianti bendrov? jo atžvilgiu tur?s pagr?st? reikalavim?. Taip pat ji pakei?ia šali? finansin? pad?t?, nes SEB turi užtikrinti, kad prireikus tur?s pakankamai l?š? nupirkti akcijas(34). Taigi SEB pad?tis neabejotinai pakei?iama d?l vertybini? popieri? išplatinimo paslaug?, kurias jis teikia bendrovei emitentei.

57. Be to, mokes?i? neutralumo poži?riu vertybini? popieri? išplatinimo garantijos paslaugas patartina vertinti kaip akcij? sandorius, o tai, atrodo, ir daro dauguma valstybi? nari?. To paties tikslo, tai yra nemok?ti PVM, galima pasiekti skirtingomis priemon?mis. Bendrov? gali padidinti kapital?, išleidusi akcijas dviem b?dais: a) akcij? emisij? skiriant bankui, kai jo komisinis atlygis ?skai?iuojamas ? sutart? pasirašymo kain?; arba b) (kaip nagrin?jamu atveju) išleidžiant akcijas ?

rink?, kai bankas garantuoja akcij? ?sigijim?, jeigu jos neparduodamos ar nepasirašomos. Pirmojoje situacijoje PVM nebus mokamas, nes nepateks ? Šeštosios PVM direktyvos taikymo srit?(35). Skirtingai vertinant šias dvi situacijas b?t? pažeistas mokes?i? neutralumo principas, kur? Šešt?ja PVM direktyva siekiama užtikrinti. Tod?l tai yra dar viena priežastis finansini? priemoni? išplatinimo garantijos paslaugas laikyti atleistomis nuo mokes?io pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunkt?.

58. SEB teig?, kad nagrin?jamas atvejis yra analogiškas pasirinkimo sandorio pardavimui antrin?je rinkoje. Ta?iau, mano nuomone, taip n?ra, nes Reglamento 1777/2005(36) **3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad:**

„pasirinkimo sandorio pardavimas, kai toks pardavimas laikomas sandoriu, kaip apibr?žta Direktyvos 77/388/EEB 13 straipsnio B dalies d punkto 5 papunktyje, laikomas paslaug? teikimu, kaip apibr?žta tos direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje. Toks paslaug? teikimas yra atskiras nuo pagrindini? operacij?, su kuriomis tos paslaugos yra susijusios. “

Tod?l vertybini? popieri? išplatinimo garantijos paslaug? atleidimas nuo mokes?io negali b?ti grindžiamas j? ir pasirinkimo sandori? d?l akcij? analogija, nes pasirinkimo sandorio pardavimas patenka ? Šeštosios PVM direktyvos taikymo srit?, o akcij? pardavimas – ne.

59. Taigi vertybini? popieri? išplatinimo garantijos suteikimas yra akcij? sandoris ir tod?l atleistas nuo PVM pagal Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunkt?.

IV – Išvada

60. D?l ši? priežas?i? si?lau Teisingumo Teismui pateikti tok? atsakym?:

1977 m. geguž?s 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos 77/388/EEB d?l valstybi? nari? apyvartos mokes?i? ?statym? derinimo – Bendra prid?tin?s vert?s mokes?io sistema: vienodas vertinimo pagrindas 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunktyje numatyt? atleidim? nuo mokes?io reikia aiškinti kaip apimant? finansini? priemoni? išplatinimo garantijos paslaugas, kurias sudaro kredito ?staigos už atlyg? teikiama garantija bendrovei, ketinan?iai išleisti akcij?, jei šia garantija kredito ?staiga ?sipareigoja ?sigyti visas per akcij? pasirašymo laikotarp? nepasirašytas akcijas.

1 – Originalo kalba: angl?.

2 – 1977 m. geguž?s 17 d. Šeštoji Tarybos direktyva 77/388/EEB d?l valstybi? nari? apyvartos mokes?i? ?statym? derinimo – Bendra prid?tin?s vert?s mokes?io sistema: vienodas vertinimo pagrindas (toliau – Šeštoji PVM direktyva; OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvi? k., 9 sk., 1 t., p. 23). Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio a ir d punktus dabar atitinka 2006 m. lapkri?io 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB d?l prid?tin?s vert?s mokes?io bendros sistemos (OL L 347, p. 1; toliau – PVM direktyva), kuri pakeit? Šešt?j? direktyv? nuo 2007 m. sausio 1 d., 135 straipsnio 1 dalis (žr. koreliacijos lentel? PVM direktyvos XII priede). PVM direktyva siekiama pateikti geresnio reglamentavimo princip? atitinkant? aišk? ir racional? taikytin? nuostat? išd?stym? (3 konstatuojamoji dalis).

3 – Šeštosios PVM direktyvos 5 straipsnyje minimos teis?s, kaip savininkui disponuoti materialiuoju turtu, o 5 straipsnio 3 dalyje išvardyta, kas laikytina materialiuoju turtu, ?skaitant akcijas ar akcijoms ekvivalentiškas nuosavyb?s dalis, kurios j? savininkui *de jure* ar *de facto* suteikia nekilnojamojo turto ar jo dalies nuosavyb?s arba valdymo teises.

4 – 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/39/EB d?l finansini? priemoni? rink?, iš dalies kei?ian?ios Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos

Parlamento ir Tarybos direktyvų 2000/12/EB bei panaikinančios Tarybos direktyvų 93/22/EEB (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 263; toliau – Direktyva 2004/39), I priedo A skirsnio 6 punktas. Pastebiu, kad įvairiose šios direktyvos kalbinėse versijose vartojamos šiek tiek skirtingos „įsipareigojimo pirkti ar parduoti finansines priemones“ („underwriting“) sąvokos, palyginti su sąvoka anglų kalboje. Lingvistinio pobūdžio sunkumai šioje teisės srityje buvo paminėti Pirmojoje ataskaitoje, kurioje nurodyta: „kadangi Tarybos direktyvos tekstas yra autentiškas valstybių narių, kurioms ji skiriama, kalbomis, joje reikia kiek įmanoma stengtis vengti teisinių sąvokų ar formuluočių, skirtingose šalyse reiškiančių skirtingus dalykus. Deja, šios nuostatos ne visuomet galima laikyti ir bet kuriuo atveju besilygiškai šios nuostatos laikantis galima lengvai sukurti neaiškių terminų, kuri pati gali kelti prieštarų interpretacijų (žr. Pirmąją Komisijos ataskaitą Tarybai dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos taikymo, pateiktą pagal 1977 m. gegužės 17 d. Šeštosios Tarybos direktyvos (77/388/EEB) 34 straipsnį (COM(83) 426 galutinis)).

5 – 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/49/EB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo (nauja redakcija) (OL L 177, p. 201; toliau – Direktyva 2006/49) I priedo skirsnio „Finansinių priemonių emisijos platinimas“ 41 punktas. Šioje direktyvoje yra ta pati lingvistinė problema kaip ir Direktyvoje 2004/39 (žr. 4 išnašą).

6 – 1997 m. birželio 5 d. Sprendimo *SDC* (C-2/95, Rink. p. I-3017) 21 punktas; 2005 m. kovo 3 d. Sprendimo *Arthur Andersen* (C-472/03, Rink. p. I-1719) 25 punktas; 2001 m. kovo 8 d. Sprendimo *Skandia* (C-240/99, Rink. p. I-1951) 23 punktas.

7 – Šeštosios PVM direktyvos 11 konstatuojamoji dalis. Taip pat žr. 2009 m. spalio 22 d. Sprendimo *Swiss Re Germany Holding* (C-242/08, Rink. p. I-10099) 33 punktą ir jame minėtą teismo praktiką.

8 – Sprendimo *Skandia*, minėto 6 išnašoje, 32 punktas; Sprendimo *Arthur Andersen*, minėto 6 išnašoje, 24 punktas; Sprendimo *SDC*, minėto 6 išnašoje, 20 punktas ir jame minėta teismo praktika.

9 – 2007 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Velvet & Steel Immobilien* (C-455/05, Rink. p. I-3225) 24 punktas ir 2008 m. gegužės 14 d. Nutarties *Tiercé Ladbroke* (sujungtos bylos C-231/07 ir C-232/07) 24 punktas.

10 – Žr., pavyzdžiui, 1984 m. gruodžio 10 d. Tarybos direktyvų 84/641/EEB, iš dalies keičiančių, pirmiausia dėl pagalbos turistams, Pirmąją direktyvų (73/239/EEB) dėl statymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginio draudimo, išskyrus gyvybės draudimą, veiklos pradėjimu ir vykdymu, derinimo (OL L 339, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 109).

11– 1999 m. vasario 25 d. Sprendimas (C-349/96, Rink. p. I-973).

12– Sprendimo *CPP*, minėto 11 išnašoje, 17 punktas. Taigi keliuose teikiamos pagalbos paslaugos, kurias subjektas įsipareigoja teikti savo abonentams už nustatyto dydžio metinį moką, buvo pripažintos prilygstančiomis draudimo sandoriui remiantis Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio a punktu. Žr. 2006 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *Komisija prieš Graikiją* (C-13/06, Rink. p. I-11563).

13– Sprendimo *CPP*, minėto 11 išnašoje, 22 punktas.

14 – Generalinio advokato N. Fennelly išvados byloje *CPP*, minėtoje 11 išnašoje, 34 punktas.

15 – Dėl konkrečių veiksmai žr. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, minėto 12 išnašoje.

16 – Atkreipiu dėmesį, kad pagal kai kurias draudimo sutartis draudikas gali turėti teisę išpirkti sugadintus daiktus, kurie yra apdrausti pagal sutartį. Pavyzdžiui, draudimo bendrovė gali pageidauti paimti sudaužytą automobilį ir išmokėti apdraustajai šaliai kompensaciją už jo vertę, jeigu remontuoti sugadintą automobilį yra per brangu. Mano nuomone, tokie veiksmai, kuriais siekiama sumažinti nuostolius, yra atsitiktiniai ir teisiškai skiriasi nuo garanto pareigos įsigyti nepasirašytas akcijas už iš anksto numatytą kainą.

17– Sprendimo *SDC*, minėto 6 išnašoje, 34 punktas.

18– Sprendimo *SDC*, minėto 6 išnašoje, 34 punktas.

19 – Posėdyje SEB nurodė, kad teisiškai garantas yra įpareigotas parduoti suteikus finansinį priemonių išplatavimo garantijos paslaugų įgytas akcijas kuo greičiau, tačiau nepatirdamas nuostolių.

20 – Versijos švedų, suomių, slovėnų ir estų kalbomis atitinka formuluotą anglų kalba, o versijos ispanų, vokiečių, portugalų ir danų kalbomis – formuluotą prancūzų kalba.

21 – Pagal analogiją žr. Sprendimo *SDC*, minėto 6 išnašoje, 22 punktą ir jame minėtą teismo praktiką.

22 – Šeštosios Tarybos direktyvos dėl valstybių narių apyvartos mokesčių įstatymų derinimo, bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas pasiūlymas (1973 m. birželio 29 d. Komisijos pateiktas Tarybai), Europos Bendrijų biuletenis, priedas 11/73, p. 15.

23 – Žr. B. Terra ir J. Kajus „A guide to the European VAT directives“ (kompaktinis diskas), IBFD, 2004, 9.3.2.2 „Credit Guarantees or any other security for money“.

24 – 2002 m. kovo 21 d. generalinio advokato F. Jacobs išvados byloje *Zoological Society of London* (C-267/00, Rink. p. I-3353) 19 punktas.

25– Sprendimo *Swiss Re Germany Holding*, minėto 7 išnašoje, 45 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

26 – Sprendimo *Velvet & Steel*, minėto 9 išnašoje, 22 punktas; Nutarties *Tiercé Ladbroke*, minėtos 9 išnašoje, 17 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

27– Sprendimo *Swiss Re Germany Holding*, minėto 7 išnašoje, 48 punktas.

28 – Direktyvos 2004/39 I priedo A skirsnio 6 punktas.

29 – 2009 m. spalio 29 d. Teisingumo Teismo sprendime *AB SKF* (C-29/08, Rink. p. I-10413), 2001 m. gruodžio 13 d. Teisingumo Teismo sprendime *CSC Financial Services* (C-235/00, Rink. p. I-10237) ir Sprendime *SDC*, minėto 6 išnašoje.

30 – Byloje *SDC* Teisingumo Teismas nagrinėjo sandorius dėl pervedimų, kaip numatyta Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnio d punkto 5 papunktyje, ir nusprendė, kad akcijų sandoriai apima sandorius, vykdomus vertybinių popierių rinkoje, ir kad vertybinių popierių prekybą sudaro veiksmai, kuriais pakeičiama teisinė bei finansinė padėtis tarp šalių. Žr. Sprendimo *SDC* 72–73 punktus.

31 – Sprendimo *CSC Financial Services*, minėto 29 išnašoje, 33 punktas. Generalinis advokatas

R. J. Colomer šioje byloje paaiškino (išvados 29 punkte), kad taip atsitiktų, jei sandoris tiesiogiai paveiktų vertybinio popieriaus reguliuojamą teisinį santykį ir galėtų turėti poveikį jo esmei. Kaip pavyzdžius jis išvardijo vertybinio popieriaus išleidimą, perleidimą, perdavimą indosamentu, apmokėjimą ir išpirkimą.

32 – Minutas 29 išnašoje, 50 punktas.

33 – Šiuo atžvilgiu sutinku su generalinio advokato R. J. Colomer byloje *CSC Financial Services*, minutoje 29 išnašoje, pateiktu apibūžimu (išvados 23 punktas).

34 – Žr. Direktyvos 2006/49, minutos 5 išnašoje, I priedo 41 punktą.

35 – 2005 m. gegužės 26 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Kretztechnik* (C-465/03, Rink. p. I-4357). Kaip teisingai pažymėjo Airija, dauguma (jei ne visi) Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnyje nurodyti sandoriai nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį, nes jie netenkina Šeštosios PVM direktyvos 2 straipsnio 1 punkto reikalavimų. Todėl nieko nekeičia į nurodymas Šeštosios PVM direktyvos 13 straipsnio B skirsnyje.

36 – 2005 m. spalio 17 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1777/2005, nustatantis Direktyvos 77/388/EEB dėl bendros pridėtinės vertės mokesčio sistemos įgyvendinimo priemonės (OL L 288, p. 1). Šis reglamentas, žinoma, netaikomas nagrinėjamoje byloje *ratione temporis*.